

OFRENA

Jaume Maurici. — Francisco Serrats. — Joàn Alcover. — Santiago Rusiñol. — Marià Manent i Cisa. — J. Farrà i Mayoral. — J. M. López Ricó. — J. Duró i Gili. — Josep Plà. — Carles Magriñà. — D'Armand. — Miquel Sitges i Comas. — Carles Grandó. — Modest Roca. — Ramón de Curell. — J. Capdevila i Rovira. — J. M. Millàs.

BARCELONA

Any II - - - Núm. 3

40 cèntims

Fotografia Alsina

Carme, núm. 7 : BARCELONA

ESPECIALITAT EN
TREBALLS ARTÍS-
TICS ; ECONOMIA,
PUNTUALITAT I
BON GUST

OFRENA

REVISTA CATALANA

Subscripció anual:
5 PESSETES

Redacció i Administració Interina:
Corts Catalanes, 550: 2.^{on}, 1.^a

CONFECIONS

ESPECIALITAT EN TRAJOS DE
SASTRE I ABRIGOS DE FANTASIA

C. Aubrador

Corts Catalanes, 550-2.^{on}-1.^a

LA CASA
JOAQUIM RICHARTE GALBAS

és la Merceria que té més surtit
:: i ven més barato de Gracia ::

== Especialitat en Adornos ==
i Fantasies per a Sombreros

Salmerón, n.º 72 (chanflá Travessera)

TELEFON 7249

BARCELONA (GRACIA)

**NOTA : Aquesta Casa per a obtenir grans existencies
de genres moderns, és convinguda amb Sucursals
que té a l'Estranjer.**

Calefacció Central

Ascensors OTIS PIFRE

Munné i Capdevila

Aragó, 254

Telefon 3297

BARCELONA

LA REVISTA

Quaderns de publicació quinzenal

Sotscripció trimestral: 1 pta.

Número solt: 20 cèntims

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Corts Catalanes, 613, baixos

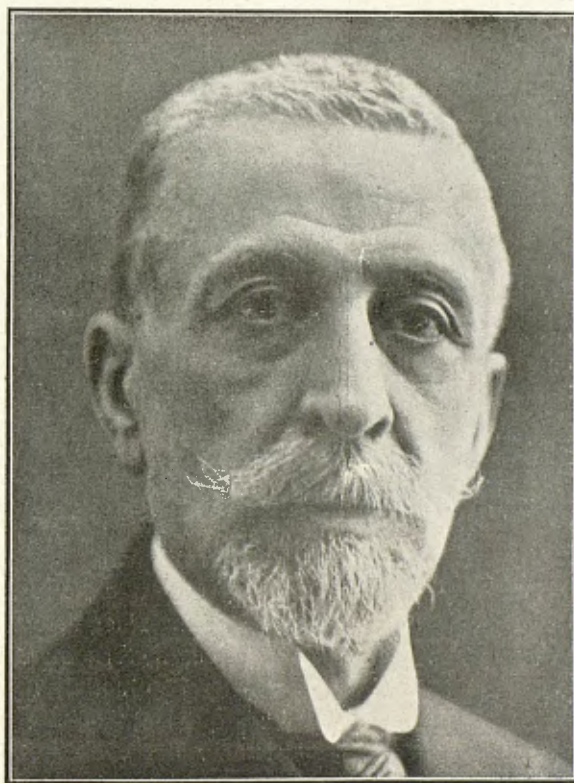

OFRENA

Any II : Núm. 3

REVISTA CATALANA

GENÈR DE 1917

EN JOAN ALCOVER

BELL PARLER I GENTILÍSSIM POETA

NATURA PLÀCIDA

I

TARDOR

Mel·lòdica dolcesa del funeral seguici!
La nit és una pira que embauma flamejant.
Accent de sensualismes, ha esdevingut propici
en el repòs dels astres el ritme del meu cant.

Sots les clarors morentes naixen estranyes gloses
qui porten en llurs sines com un llevat diví.
Els caminals floreixen incendiats de roses
i una pluja de fulles tomba a cada jardí.

O les hores sonores del tardoral misteri
qui encenen dins la calma, com foc de baptisteri,
les ansies incompreses d'albors de sagrament!

Els raigs de lluna febia són roges cabel·leres.
I en l'aire apar desclosa la flor de les fal·leres,
mentre, sonant, s'esborra l'esperça d'un lament.

II

LA PLACIDESA DE LES TARDES MORTES...

La placidesa de les tardes mortes
més s'endavina en mon desig malalt.
—No em sento nàixer il·lusions prou fortes
per desvanèixer l'il·lusió cabdal.—

La gràcia nua de la llum tranquil·la
m'ha signat l'eclosió d'un somni ardent.
I en el misteri clos de la pupil·la
tot un iris s'hi apaga lentament.

O dol d'amor que en la paraula poses
força d'oblit per a esvaïr les noses!
En mon esguard fa retirança hi lluu.

I el clar silenci de la calma pia
deixa un repòs en cada correntia,
o dol d'amor!, que s'ha amparat de tu.

III

OCTUBRE

Avui Octubre passa com un vol
dins el repòs del lleu esclat del dia
i s'encomana de la melangia
que en l'aire posa un guspireig de sol.

Els arbres destriats pel ventijol
tornen suau la seva mel·lodia
i a llur revelació més assolida
la nova cursa d'un ignot revolt.

I el cant litúrgic de la terra brava
més acompassa la paraula esclava
del poeta corprès en son oblit.

I els vostres ulls, o la donzella esquiva!,
se us han mig-clos guaitant la fugitiva
línia de llum pel cel tot desflorit.

Les amors de Gargalot

Gargalot és bordegaç joganer i estrafalari. Els dematins, quan avi Garví surt a pendre el sol i es passeja per la plana blava contant rondalles a les aigües, que són tremolantes i ruboroses de les contalles del vell; quan pare Llevant i mare Tramontana resten amagats, vergonyants de les malures portades, en llur brava furia, a les gents marineres; quan en la quietut del matí tot reposa i el sol, en ales del seu carro d'or, emprèn el camí de cada dia, Gargalot, joganer i estrafalari, salta per la finestra del davant i fuig móns enllà en cerca de l'amada. I arriba de lluny, dels jardins del sol on les flors són de llum blanca, i arriba poc a poc, de puntetes, amb un braçat de flors i, quan ja és arribat, li diu aixís a l'aigua enamorada

— Mira, amada, per a tu, d'amagat del sol, he prè aqestes flors dels seus jardins, per a tu els meus braços són florits de roses blanques.

I li posa flors en la cabellera, flors en els sins, flors en la falda i, xerradiç, li diu amoretes a cau d'orella i la prèn per la cintura i se l'emporta d'aquí d'allà, gronxant-la en els seus braços. Ella tota engalanada de flors, hi va cofoia i riallera com una núvia.

Avi Garví, el vell xaruc de les contalles enceses, ell qui és renyit amb Gargalot perquè aquest s'en mofa quan el veu abscondit bufant arràn de terra per aixecar faldilles i veure les cames de pastores i moces de platja, el solja i corre a dir-ho a pare Llevant i mare Tramontana. Ells, agafen el fuel de les ventades, i van en cerca del bordegaç.

Alséu pas tots els obstacles tomben, parets, arbres, veles, tot s'ajau dessota la seva ira i, quan topen al bordegaç, mare Tramontana, estirant-li les orelles el mena a casa, mentres li fa sermons i li diu rabiosa:

— Per què ets fugit, bergant, gandul, dolent, robaire?...

Pare Llevant li diu aixís a l'aigua enamorada.

— Oh tu, la presumida de la cabellera blava. Tu, qui et clenxines amb la pinta fina dels ventitijols, tu, qui restes eternament encantada mirant-te en l'espill del cel i en la nit, quan plores d'anyorança, et penesses que les llàgrimes són diamants perquè en el cel brillen les estrelles. Oh tu, presumida somiadora, no hi pensis pas, manyaga, amb el meu fill, car ell és per a la muntanya..

L'aigua plora el desgany i pare Llevant la fa rodolar a empentes i la tira contra les penyes i la llença damunt dels esculls i ella, despentinada, amb el cap com una bruixa, xiscla, brama, plora i crida, mentre en els esculls i en les penyes totes les flors s'esfullen...

Gargalot és bordegaç joganer i estrafalari.

JAUME MAURICI

FRANCISCO SERRATS

EN JOÀN ALCOVER

En Joà Alcover i Maspons és, com altres poetes mallorquins actuals, un escriptor que ha contribuït a la depuració de la nostra poesia, aportant-hi un element que abans romaní en segon terme: l'element elegíac.

Prou se'n havien fetes de tentatives de poesia elegíaca, però no havien reeixit. I encara, remarquem que els precedents més notables són també de Mallorca: Orlandis i Despuig, i de certa faisó, Costa i Llobera.

L'elegia de l'Alcover és, però, serena. La serenitat mediterrània és, altrament, natural en un poeta de l'Illa de la calma. I així no és estrany que pugui presentar-se com un model de classicisme viu i en-temps de catalanitat.

Ressurt en la seva obra poètica una visió tota nova de la natura i del lligam d'aquesta amb els efectes més íntims del cor humà, tan bellament cantats per ell. L'halenada vital que tramet a les coses inertes de la realitat, és contraposada a la malenconia i a la tristor que de les mateixes li pervenen.

L'Alcover té el dò de l'evocació. Suaument, sense estridències, la contemplació o el reculliment li porten a la memòria les clares visions d'ahir, els ensomnis de la seva joventut, les il·lusions que s'esmoreixen amb els anys. Llavors polsa la lira i li arrenca sons melodiosos, d'una musicalitat sorprenent que no exclou pas la profunditat del pensament. I tot això dins una gran senzillesa d'expressió, car l'Alcover, qui a més de poeta és un gran mestre d'es-

Alguns dels assistents a l'àpet que es celebrà al Restaurant Martin en honor d'En Joà Alcover

tètica, refusa l'expressió que es marmorisa «per decorar el temple d'un mite sense entranyes».

Quina deïu riquíssima d'idees lluminoses vessa en el seu llibret *Art i Literatura* i en el pròleg posat al volum de poemes *Cap al tard*, aquell joell meravellós! Fixeu-vos bé en aquestes paraules: «Els déus que es passen la vida component-se els plecs de la túnica per afectar serenitat, no són autèntics». Aquest és el secret de la seva poc abundosa producció poètica.

Quant a la forma, sempre pulquèrrima, debem assenyalar-li sobre tot l'agilitat i gràcia que ha donat al vers dodecassíl·lab, en el qual té escrites obres acabades, com *La reliquia*, *La seria*, *Anyorança* i aquella intensa apologia de Rubén Darío que es diu *L'hoste*. No podem tampoc deixar passar sense menció el sonet *Desolació*, que és una auto-confessió poètica, així com les seves glosses bíbliques, entre les quals *Abigail* i *Micol*. I encara l'incomparable

Dol, la profunda *La Balanguera*, *El Voltor de Miramar*, *Col·loqui*, etc.

* * *

Per tal d'honorar l'autor de *Cap al tard* en la seva curta estada a Barcelona, uns amics seus organitzaren un dinar íntim, al qual hi assistiren una vintena de literats i periodistes, entre ells dos representants de OFRENA.

Al final, l'Alcover llegí dues poemes inèdites i després el seguiren Mossèn Riber, amb fragments de la seva traducció de Virgili; en Miquel Ferrà, amb dos sonets deportius; en López-Picó, qui llegí tres *Moralitats*; en Carles Soldevila, qui digué una bona poesia i a la fi en Carner, el qual delectà als reunits amb la lectura d'una llarga poesia humorística.

En l'acte restà palesa la solidaritat espiritual que regna entre catalans i mallorquins.

A. J. M. López-Picó

havent rebut "Cants i Al·legories"

Tan ràpida pel lastre com pel velam lleugera,
la vostra poesia té balanceig de nau;
però en la mar s'esborra la ratlla de bromera,
i en l'esperit perdura l'estela que deixau.

M'embarc sense conèixer la ruta i la bandera,
car el glatir dels ritmes, arteriós i brau,
i el solc que obrí, resolta, la quilla dreturera,
diuen la consciència del terme que us alrau.

Qui el llum que us orienta no sab, que l'endivini;
la fè que es manifesta pel rumbe rectilini
als cors que us acompanyen la confiança infón.

Au emigrant, l'imatge, bells climes anuncia,
i en vostres ulls que guaiten la fonda llunyania
llegim la misteriosa promesa d'un nou món.

SED

IN ODOREM SUAVITATIS

És una nit ardent... S'escalona
l'host d'Israel pels agres d'Odollam;
David, desficiós, en l'alta cova,
té a la vora la flor dels capitans;
i per la vall de Raphaim acampen
els fills de Belial.

A l'altra banda, Betlehem captiva
mostra sos murs i torres coronats
pels arquers enemics; i la cisterna,
vora l'antic portal,
obre encara son coll hospitalari,
on David, abocant-s'hi, féu sonar
en l'eco, tantes voltes,
la seva veu d'infant.

David té sed, i de la fresca gola
s'enrecorda, febrós i desvetllat.
—Oh, qui em dugués de l'aigua betlemita
un glop refrigerant!—
En mig de sos valents, tres n'hi havia
que eren Eleazar, Sema i Jesbàn;
s'esguarden i s'entenen,
ixen de la caverna sens motar,
i entre mig de les tendes filistees,
travessen tot el camp.

Perceben a l'entorn, mòbils reflexes
de les disperses legions, i el baf

de xafagor i multitud jaenta,
i el sord rosec de besties rumiants;
i senten veus d'alerta que reirunyen,
perdent-se allà d'allà.

A la cisterna arriben.
Jauen a la vorera tres soldats.
L'un de sobines dorm, l'altre somnia
amb somrienta faç,
l'altre, com inquiet, remuga i palpa
el puny de son acer desenvainat.

Diu Sema:—Tres per tres—I els que dormien,
sens dir un mot, finaren degollats.
I els hèroes de David l'aigua pouaren,
i ompliren l'elm brillant.
Reprengueren la via temeraria,
i abans d'eixir dels termes de la vall,
sonen clamors aguts, tocs de trompeta,
i vola, sibil·lant,
a l'entorn de llurs cranis indefensos,
una pluja de dards.

Grat sia a Déu... Ja són a la presència
de llur capdill reial,
i li ofereixen l'elm, on l'aigua brilla
a la claror nocturna tremolant.
I els respongué David, qui l'elm prenia
com un calze sagrat:

«Un vil desig he descobert, i em pesa
no haver sabut callar.
Jo exposí les columnes de mon regne,
la vida preciosa dels més braus,
a l'odi d'eixa turba incircuncisa
que us vetlla, famejant.»

«Suau és el perfum d'hosties ardentes,
suau l'olor d'encens, i més suau
l'aroma del desig que dintre l'urna
del nostre cor, a Deu sacrificam.»
«Gloria al Senyor qui en salvament us torna.
Teng sed; més si cruiés mon paladar
el foc abrusador, com febre d'òssos,
no beuria de l'aigua que'm donau.
També té sed mon poble.
Per què jo sol mon llavi refrescar
en el rou transparent? Hi trobaria
sabor de vostra sang.»

Així digué el cabdill, i tots callaren.
Girà els ulls de vident cap al cel clar,
i en ofrena pacífica, per terra
l'aigua de l'elm vessà.

JOÁN ALCOVER I MASPONS

DE "LA NIÑA GORDA"

Capítol d'un llibre a punt de sortir

Fós lo que fós, lo pràctic és que la raó social de de tatuat, domador i *fenómenos* va arribar a un floriment que no podia sospitar-se.

No direm el *dividendo* que es varen repartir als primers mesos, perquè el llegidor no ens creuria. Allò talment venia a ésser el miracle dels pans i els peixos.

Amb el producte dels guanys, varen pagar alguns atrassos an aquells acreedors que tenien empenyo en cobrar. Tanta era la prosperitat, que el domador, per a que l'ajudés en el tractament de les feres, va posar moço de quadra; un moço que entrava a les gabies, sense que el bestiar en fés esment, perquè com que no era el que domava no li donaven bel·ligerància. La tia valenciana, un escarràs, una noieta per a escombrar i per a fer-li costat. El tatuat es va comprar una boquilla d'escuma amb quatre cavalls de carrera desbocats damunt de l'escuma, el domador un trajo de zuavo, també inspirat d'una pipa. En Giordano Bruno, com sempre, una miqueta més de beguda; i a la *niña* li varen fer un vestit de *Mil y una noche* amb cinc collars de pedres fines a cinc cèntims la pedra fina. Encara no es varen veure rics, no varen tenir aturador. Allò semblava un hostal de més *noches* que aquelles mil. Exceptuant la protagonista, tothom vivia com unes pasqües.

La tia valenciana, amb aquell tresor de bondat que li havia concedit el dimoni o sia En Barrufet, preguntava tot sovint a la nuvia:

—Encara no anem pel breçol? Encara aixís... empantanegats?

A lo que ella se'n anava sense tornar reposta, resignada com una santa.

Perquè des de que no dormia i tenia més hores blanques per a fer anar l'imaginació, havia somniat un estat nou. Ja que era víctima, a ésser martre; i ja que era martre... resignada. La resignació era un nou mèrit que volia mostrar als ulls del seu marit. Havia llegit molt sovint que les pobres resignades havien arribat a heroïnes i ella volia ésser del gremi. D'aquell moment endavant ja la podien fer patir; com més patiria, més mèrits. Que li tiressin indirectes, que inventessin maldats d'ella, que la tinguessin abandonada, que l'arribessin a menaçar i a pegar, i fins a ferir, ella rebria tota injúria amb el somriure del martiri... i això li donà tanta força que arribà a fer pedre els comptes al mateix domador de feres.

Aixís estàvem, quan un jorn, el tal domador va arribar que li flamejaven els ulls. Havia trobat un vell company que tenia un lleó per a vendre. Un lleó, cavallers, un lleó. El rei del desert. L'amo. El capdill. L'animal de més empena pel lluïment d'una barraca. La bestia de gàbia més noble, més serena i més expansiva de des que hi ha bestiar a la terra. No hi havia més remei: tenien de fer un esforç i comprar-lo, fós lo que fós i costés lo que costés.

—Un domaire sense un lleonet—va explicar a la comandita—per modest i de poques ungles que sia l'animaló, no podia dir-se domaire. Les demés feres comparades amb el lleó, són... la torna. Són besties per a dissecar. Pells que semblen anar esperant anar a parar als peus d'un llit, mentres que el rei de

les *selvas*, amb *selva* o amb gàbia, sempre és monarca.

El consell, diguem de família, després d'haver *deliberat*, varen acordar d'anar-lo a veure. Per veure'l no hi perdien res, i si el lleó era barato i era domèstic, farien un extraordinari i se'l posarien a casa.

Varen eixir, doncs, el tatuat. En Bruno i el domador, i se'n varen anar a un tancat on tenien la fera prèviament engabiada.

Sortí a rebre'ls el venedor. Un home vell, amb els cabells llargs, tot ell brodat de cosits, que els va dir que era l'amo del subjete, o sia el lleó, i abans d'ensenyar-lo als tres socis, els hi va volguer explicar, per detalls, les grans condicions i mèrits de la *fieraza*.

—El lleonàs que veuràn, me'l venc per necessitat. Com poden notar, jo ja sóc vell, i quan un té anys, el tractar amb feres sempre és un xic desagradable. M'ha costat tantes suors de pujar, i m'ha arribat a mocegar tant però tant i tant sovint que l'he arribat a apreciar, i encara que els sembli impossible, quasi el tinc com de família. L'animal és bò, és callat, és noble, però té el seu gènit. Les seves coses, com qui més qui menys tenim tots. Ell salta, ell puja a una bota, ell fa tot lo que ha de fer una fera de l'alta escola, que sàpiga l'obligació. Tan sols té un mal, que no li nego: li agrada dormir tant com pot. Ara mateix el veureu que sembla que hagi prèns morfina i és que dorm; dorm com un infant i quan es desperta, això sí, no té mirament per la roba ni miraments que l'aguatin; li planta urpada a l'ermilla i a lo de sota l'ermilla. Quan jo em ficava a la gàbia, que ara no puc per mor dels anys i certes desavinenques que varem tenir una tarde davant del respectable públic, no guanyava prou per sastres, lo qual prova que té feresa, com ha de tenir tot lleó que tingui dignitat de còs. Però, fóra d'això, és de lo més manso que hagi sortit del desert. Si se'l queden, l'esiarràn, perquè és bestia que es fa estimar... i jo me'n desprec, ai de mi! (digué mig plorant) no ho vulguin sapiguer perquè... histories... tragedies, hecatombes, etc., etc.

—Vaja. Està bé. Vinga el subjete—va dir el domador, que ja estava a punt de perdre la paciència.

Varen entrar al fons d'un solar, i allí, en una gàbia hi havia el lleó.

Realment dormia. Dormia tan fort, que amb tot i que van cridar-lo, no es va dignar ni moure la cara.

El domador, en classe de pèrit, el va inspeccionar per detalls.

Lo primer que va notar és que era realment un lleó. En quant an això no l'enganyaven. El rei de les Abisinies no es pot confondre amb cap més bestia. Després vegé que era tan vell, que podria recordar l'Arca. Els caixals se li aguantaven per tradició d'estar a la boca, les ungles eren cerca-pous, i estava tan atropellat que ja feia bé de dormir; mentres dormia no es defeia. El venerable casi estava en estat de m'arno o no m'arno. Ja casi feia olor de càmbora, però li quedava la melena, el prestigi, la majestat. Un lleó faltat de salut sempre serà més respectable que un ase en plenes facultats, i per això l'adagi ja diu que de burro i de senyor se n'ha de venir de etc., etc.

—Aquí el tenen—digué el seu amo.
 —Aquí el tenim—va dir el domador.—Ja el veig, però, per fer-me'n càrreg, ¿no el podria veure despert, encara que fos molestar-lo?
 —Se'l pot molestar. Ho provarem. Però té un defecte...
 —Un altre?
 —Però petit. Que encara no es veu despert, no hi ha qui li tregui la gana. Ho havem provat tot! Però tot!
 —I ja haveu provat d'atipar-lo?
 —No, això, no; però seria inútil.
 —Però si sembla mig morta, aquesta pobre bestiola—va dir el tatuat desprestignant-lo.
 —Mig mort, eh? Entre-m'hi a la gabia i me'n sabreu dir alguna cosa.
 —Que té molts anys, vaja!—va dir En Bruno.
 —De jove no ho és. Ja us ho he dit—va saltar-li el venedor.—Però siguem equitatius. Que no val res l'experiencia? Que el voldrien de bolquers? Una ferra aixís a la gabia, sab lo que's fa i lo que esgarrapa. Ho sé ben bé per experiencia.
 —Tractem-ne—digué el domador;—i vell o no vell, quant ne demaneu?

—Si tingués diners i no fossin els desenganys, em valdria vint mil pesetes. Ara per vós en val deu mil.

Al sentir deu mil hi hagué un crit. El domador, en Bruno, el tatuat, tan varen esvalotar que varen despertar el lleó i aquest se'ls mirà amb uns ulls tan tristos, tan morts i entelats, que semblaven de celuloide.

—Sis mil tampoc estaria bé?

Va seguir el crit i les protestes i el lleonàs va tornar a dormir-se.

—Tres mil?

A tres mil callaren. El domador li va dir que a tres mil deliberarien.

—Demà vos tornarem la resposta.

—Conforme—va dir el venedor.—Fins demà.

—En aquesta hora.

I deprés d'aquella visita se'n van anar a la barriaca, van discutir, van passar balanç. I En Bruno i el tatuat que no, i el domador i la tia que sí, varen acordar oferir-ne deu mil pesetes al comptat; i per aquest preu miserable, va entrar al temple dels fenòmens el lleó o el rei de les selves.

SANTIAGO RUSIÑOL

CANÇÓ D'UN DEMATÍ D'HIVERN

A Manuel Giral

Vaig un matí per la carena.
 —un matí fresc i somrient.—
 Tota mon ànima enllumena
 el goig del dia incipient.

Blavor de cel novella i núa,
 blavor de serres a tot volt.
 Un pàmpol roig del vent s'afúa.
 Canta una alosa ràn del sol.

Mon caminó ardit s'enfila,
 auster con un vell peregrí,
 entre una alzina que vigila
 i el tremolar d'un romaní.

Frescal com una gran rialla,
 brillant com una il·lusió,
 bé és una rica presentalla
 aquest mati d'hivern, Senyor!

En l'aire clar lluu tota cosa
 amb un perfil molt nèt i pur.
 No tinc enveja de l'alosa
 qui s'ubriaga dins l'atzur,

perque veig tanta meravella
 i em sento el cor jocunde i franc.
 Obiro un bou i una donzella,
 un riu lluent i un poble blanc,

un pí que la crinera espolsa
 i un esparver sobre un abim,
 i una carena fina i dolça
 amb una ermita dalt del cim.

Omplen els cims i les clotades
 les veus del campanar discret.
 Sofa l'or vell de les teulades
 somriu una blancor de llet.

Veig en les hortes les pomeres
 que mouen el brancam desnú.
 Veig els infants jugà en les eres,
 vòra del gran paller qui lluu.

I, desbordant de sa letícia,
 sóc ple de l'hora matinal.
 No sento dubte ni desfícia,
 car altra cosa ara no em cal,

sinó esguardar la gran estesa
 de blau, Senyor, que'm fa pensar
 en la claríssima dolcesa
 que té l'amada en el mirar,

i ço que des del cim obira
 mon ull humid d'entendiment
 i sentí el cant de l'alta lira
 d'aquesta alosa resplendent.

MARIÀN MANENT I CISA

J. M. LÓPEZ-PICÓ

ELS amics d'OFRENA volen que jo digui aquí unes paraules sobre en López-Picó. Em manca el temps per a fer un treball acurat. Diré, doncs, quatre generalitats sobre la significança de l'obra total de l'admirat poeta, ja que en altres ocasions m'he d'entingut a estudiar minuciosament qualche llibre dels seus i he provat de penetrar en el secret de la seva poesia. Diffícil aquesta darrera cosa. Sempre hi haurà quelcom a descobrir en l'obra d'un bon poeta, sense poder arribar al fons del seu esperit creador; aqueix fons que ni ell mateix arriba mai a conèixer. No vull dir que el poeta, com el vulgus creu, com Plató afirmava, sigui sempre una mena d'il·luminat, intèrpret inconscient d'un adivinitat qui l'inspira. Es necessari però al poeta, que una part d'elaboració, de creació, escapi a la seva consciència: un psicòleg minuciós i exacte, un filòsof qui analisa, no podran fer mai bons versos si no deixen de costat (i rarament poden fer això) aquelles facultats d'anàlisi. Entre altres, Goethe ens dona una excepció; mes remarcuem bé que el Goethe gran poeta no parla de les flors com el Goethe gran botànic.

Hi ha poetes qui s'abandonen completament a la inconsciència de la seva creació; altres que el seu tresor inconscient, sense arribar a explicar-se'l, el cultiven, el treballen, procuren dominar-ne l'expressió i depurar-la.

Els primers, són els romàntics: en les seves obres lluen ràpids llampecs de beutat, mes l'imperfeció a cada pas les taca. Els segons, són els clàssics: els de les obres acurades i perfectes.

En López-Picó els dels qui saben dominar i canalitzar en formes acabades la deú viva de la seva inspiració.

En quant a la forma és, doncs, un clàssic.

Sensibilitat extraordinària, capacitat d'inquietar-se i sofrir, qui podrà negar-li? Tota la seva poesia és lluita contra el dolor i el neguit. Lluita, no abandó.

El romàntic no lluita; es plany o protesta violent, es rebel·la o s'abandona.

L'amor i el seu turment, el dolor i la seva opressió, l'esgarripança davant el misteri de la mort, les angories del dubte, el nostra poeta els sent amb intensitat, i vivament els expressa. Mes procura purificar-se'n. Tot llibre seu té aqueix doble accent de dolor i deslliurança. Tots els seus volums podrien dur el títol d'aquell primer qui es deia *Torment Froment*.

En López-Picó és doncs, sots l'aspecte moral, un clàssic.

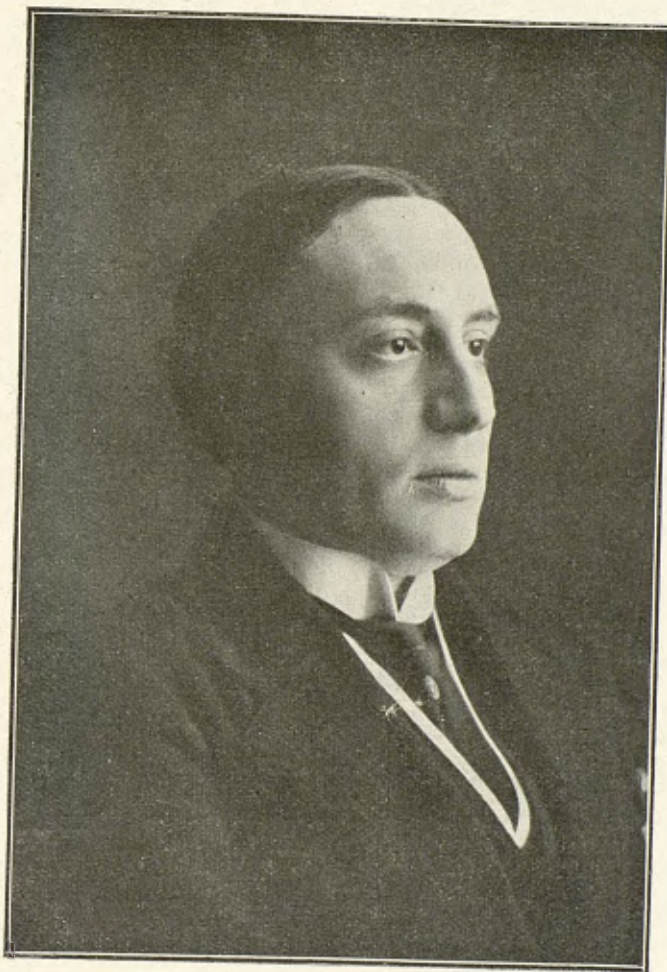
Quines lleis dominen el seu esperit i li donen coratge per aquestes lluites? En primer lloc l'amor envers la perfecció infinita del seu Senyor. Tots els llibres del poeta tenen cants d'aspiració i de tendresa envers la Perfecció infinita. Recordem els de *Amor-Senyor*, els dels *Espectacles* i *Mitologia*, els de *Cants i Alegories* i sobre tot, els d'aquella grave teoria de sonets qui es diu *L'Ofrena*, on aquell amor té accents immortals.

En lo humà, és la llei de la Ciutat qui guia el poeta. La ciutat en lo ideal mare nostra, qui ens vigila, ens imposa la seva llei de perfecció; en lo temporal creació nostra que la nostra imperfeció pot comprometre, que pot enrunar el nostre abandó, àdhuc el més ínfim. Com l'ama el poeta la Ciutat, no és precís dir-ho. Per ella ha fet els més exquisits

epígrames; ella li ha inspirat les millors mitologies sobretot aquells *Poemes del Port*, definitius.

El veritable romàntic no ama la Ciutat. S'ofega en la seva atmòsfera, aborreix la seva disciplinada lluita quotidiana, el desespera la seva estreta i sana llei. El romàntic, ànima feble, home incomplet, no pot amar plenament la Ciutat; l'obra més forta de l'home, la més gran victòria humana; li cal renunciar la disciplinada llibertat ciutadana, per a devenir esclau de ço que ell ne dirà la Natura; la Natura qui l'absorbeixi el narcotisa.

En López-Picó, en qui hem reconegut el nostre

J. M. LÓPEZ PICÓ

poeta civil, edificador amb els seus versos, entre els altres edificadors de la Ciutat. és doncs, socialment, un clàssic.

Clàssic per la qualitat de la seva poesia, clàssic per la seva moral, clàssic pel seu esperit social.

* * *

Ara bé, aquest amor a la disciplina, aquest constant senyorejament de la pròpia naturalesa (aquesta *ascètica* hem dit no fa gaire, i hem afegit: romanticisme vol dir antiascetisme) tenen certa mena d'enemics. I ells diuen, creient combatre aquesta poesia: ella és per la seva essència, per la seva expressió, una magna insinceritat, un pur artífici. «L'home sincer, el poeta *véritable*, són espontanis, s'abandonen als dictats del seu cor, diuen ço que senten *tal com ho senten*...».

Ja veurem tot seguit si és fàcil dir les coses tal com es senten i si és cosa senzilla ésser verament espontani. Ara veiem si el qualificatiu d'artífici pot prendre's com una censura o és en realitat un elogi. Cal adonar-se, abans de tot, i això s'ha dit sovint, que parlar i no udolar és ja un artífici; que escriure i no parlar és més artífici; i el conjuminar ralles curtes i cercar mots consonants, per malament que això es faci, suposa un artífici més gran encara. Perquè, doncs, un poeta no té d'aspirar a la perfecció d'un suprem artífici?

Respecte a l'acusació d'insinceritat; examinem-la en quant al fons d'aquesta poesia, i demanem: perquè sinceritat ha de voler dir només expressió de sentiments cerrents i vulgars i no ha de poder ésser ben sincer un poeta expressant els dictats d'una ànima selecta i complicada?

En quant a l'expressió: perquè sinceritat ha d'ésser expressió *corrent*, acceptació descuidada de les primeres paraules que es presenten, i no tria de mots i depuració formal? Vagin a veure els partidaris de l' *espontani*, de la *poesia sense artífici qui brolla del cor*, de la *sinceritat natural*, vagin a veure els manuscrits de Mossèn Cinto que l'Institut atresora. Veuràn el treball enorme, verament angoiñant, que costava al poeta assolir aquella expressió que ells creuen tan natural i espontània. Jo no he vist manuscrits qui donguin més l'impresió de les *agonies de l'estil*, com deia Flaubert, que aquella indesxifrable xarxa de línies escrites en tots sentits, de mots repetidament esborrats, de versos començats una vegada i altra i altra,

Perquè s'angoixava Mossèn Cinto? Per assolir una expressió lo més justa, bella i exacta de ço que li dictava la seva ànima de poeta. Tot ço que ens sentim en l'esperit en el moment de la creació és original i novíssim; mai sentit i mai pensat. Mes al dir-ho *són els treballs*. Al primer esforç d'expressió els mots més comuns acuden, els que sentim dir cada dia, els que amb més freqüència llegim. El poeta, l'escriptor qui expressen amb els primers mots que troben, estan perduts. Al bon poeta, al bon artista de la paraula, li cal cercar, conjuminar, ajustar el mot a ço que sent; provar-lo, escoltar-lo, tastar-lo, tocar-lo, *ponderar-lo*, si vol arribar al punt d'originalitat, de *sinceritat* en què mot i creació s'acostin a l'ideal mai assolit d'ésser quantitats substituïbles.

I digui's ara: qui serà més sincer? Aquell qui expressa la originalitat absoluta de ço que sent, amb els mots més justos i exactes, o el qui, dient-ho amb

els primers mots que troba, que són els d'altri, els comuns, els de tothom, disfrega per espiritual pèrdua la pregonia personalitat del seu sentiment, del seu pensament sempre nous?

En quant a l'element purament formal, a la perfecció de ritme i rima, a les formes estrictes, sembla que la causa és guanyada gairebé definitivament. Contra les dissolucions modernistes de les formes, pocs són els que no accepten avui els mots de Boileau sobre les dificultats de la rima i que poden aplicar-se a tota qüestió de forma:

au joug de la raison sans peine elle fléchit
et bonit de la gêner, la sert et l'enrichit.

En el vers incomplet, descuidat en rima o ritme, en el vers d'en Maragall—diem-ho sense por, nosaltres qui tant l'estimem—sempre hi sentirem l'angunia de la cosa no aconplida, la sensació d'una derrota. El vers perfecte qui expressa amb justesa, duu sempre la joia d'un dels més bells triomfs humans.

D'aquest triomf n'és plena l'obra d'en López-Picó. Recordem només els sonets de *L'Ofrena* i aquest llibre d'ara, on culmina la perfecció formal: *Cants i Al·legories*.

Ja que hem començat d'enumerar objeccions, recordem-ne una de les més tristes i més d'avui, llençada no sols contra el nostre poeta, sinó contra tots nosaltres: som *obscurs*. En sentir-la enrojim, no per nosaltres, sinó pels que ens la llencen. Això fa sospitar en ells, malgrat sovint siguin gent de carrera o hagin publicat llibres, una manca lamentable de preparació, d'informació, o bé una sensibilitat ineducada, incapaç de tota finesa. Per altra banda, no s'adonen que al dir-nos obscurs, només volen dir que no ens entenen; i això no és una censura, car una declaració d'ignorància no pot ésser un judici.

Examinem una altra objecció, per acabar. «Aquesta poesia, aquesta literatura que feu, no són *per al poble*». Oh, exclamem nosaltres; dieu-nos on són aquesta poesia, aquesta literatura per al poble, si enteneu per poble la majoria inculta, o nodrida d'aqueixa lamentable cultura que se'n diu popular. Dieu-nos on és el poble qui entén, ço que se'n diu entendre, el popular Maragall, el popular Mossèn Cinto, ni sisquera el popular Pitarra. On és el poble qui entén, ço que se'n diu entendre, ni tan sols els versos dels fulls de calendari. No es pot ja retreure la ficció de la poesia popular: tots els folk-loristes saben, per altra banda, com el pagès qui recita romanços i cançons, en realitat no els entén, els diu d'esma, els desfigura, els omple de incoerències i disbarats.

No hi ha poetes populars: hi ha poetes bons o dolents; hi ha poetes famosos. El poble n'aprèn els noms, ne recita qualche cosa, lo pitjor del poeta, i encara sense entendre-ho gaire.

No, no abaixem la poesia al nivell dels incultes. Mes combatem l'incultura perquè augmenti el nombre dels qui puguin fruir l'obra dels alts poetes.

J. FARRÁN I MAYORAL

BIBLIOGRAFIA

«Intermezzo galant» (1910. — Op. I «Torment-Forment» (1910). — Op. II «Poemes del Port» (1911). — «Poemet de la Germana Imaginària» (1911). — Op. III. «Amor, Senyor» (1912). — Op. IV «Espectacles i Mitologia» (1913). — Op. V «Epigrammata» (1914). — Op. VI «L'Ofrena» (1915). — «Poesies». Recull de la Societat Catalana de de; Edicions (1915). — Op. VII «Paraules» (1916). — «El meravellós infantament de Schahrazada». Interpretació dels Poemes de les Mil i una Nit (1916). — Op. VIII «Cants i Al·legories» (1917).

De «Cants i Al·legories»

CANT DE L'ASSERENAMENT

Perquè m'ha tret la pluja del carrer
i he conegut que era tot sol afòra,
amarat de la pluja tornaré
i xop de soletat. L'hora que plora
és l'hora del retorn. Ja vinc, muller,
perquè tinc por sense ningú a la vora.

Mai no em fou tard. Trigava cada nit
quan el bon temps distreia l'enyorança.

Avui que el tedi m'oprimeix el pit,
vinc més dejorn. La meva mà s'afansa
amb més respecte a descotxar el llit,
i tu en ma vida ets una esgarripança.

Fina muller que altres vegades fas
al meu retard un feble esguard de queixa,
i el teu posat és, d'esperar-me, las;
i el meu amor ni té per tu una deixa.
Tu que, dormida, no has sentit mon pas,
omple ma soletat de tu mateixa.

Ara la teva respiració
de l'esperit allunya la païra.
Un cop de vent fa sorollà el balcó
i el teu repòs el mal intent detura.

Ara la pluja mor com la cançó,
i és el silenci una cançó més pura.
I jo en el llit, al teu costat, segur,
escolto i sento que la nit s'emplena
d'una conversa.

Cada veu relluu
com una estrella que la nit ofrena.

Les veus em tempten novament... I tu,
que no sabs el teu goig, no sabs ma pena.

CANT PER A EIXIR AL CARRER

Lleis generoses, lleis avaras,
les lleis que et fas tan noble i vil,
carrer que uneixes i separen,
adés amic, adés hostil.

A ple daler, fins que jo mori,
contradictor desigual,
vull oposar al teu desori
la meva força cordial.

Jo, que no sé la mòbil traça
del teu enginy dubitatiu
quan obre el cor en l'ample plaça
o en l'estreïtor el ferma esquiu,

al jòc altern amb què les vides
deixes i prens, indiferent,
sabré oposar-te sense mides
la fé que acorda i mou la gent.

Un jorn els duies l'alegria
i l'endemà l'ingratitud.
Ets inconstant el mateix dia:
ni el vici és teu ni la virtut.

L'escepticisme que et fa tòrcer
no vencerà la il·lusió
amb què jo et duc la meva força
tota immortal de passió.

Ahir moria la puresa
de l'ideal que t'estremí.
Contra el teu dubte, la certesa
vinc a imposar-te del camí.

Sincer ofreno en la mirada
l'entusiasme mitjancer;
reconcilio la gentada
amb l'espectacle del carrer.

I en el moment que el temps detura
un altre esguard en mon esguard,
carrer, la vida es torna pura;
que ens confessem i mai és tard.

CANT PER LA MEVA GLORIA

Deixo el meu còs als pins. No vull més gloria
que reposar acompanyat dels pins.
No em colgueu massa, terra endins:
que arràn de terra pugui fer memoria,
contra claror dels horitzons marins.

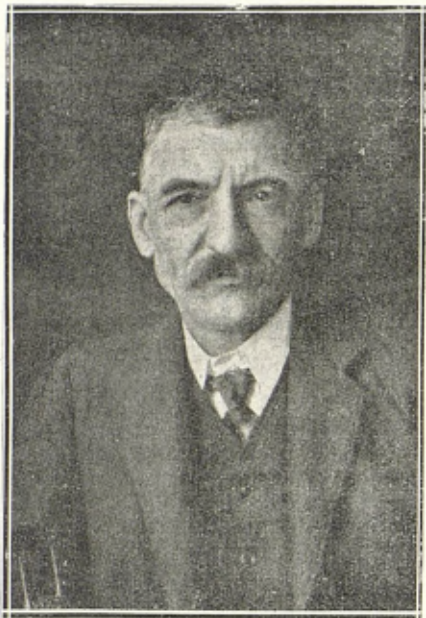
Allí on la terra és mòbil com la sorra,
i els camins naturals són rierals,
i passen els corrents mortals,
però l'imatge clara no s'esborra:
que fa, incorrupte, l'aire, odor de sals.

Allí on els pins em feien companyia
i jo aprenia de callà amb els pins.
No em colgueu massa, terra endins:
que de la mort entengui l'harmonia
com del silenci l'entenguí dels pins.

Deixo el meu còs als pins i deixo el nom
als mariners. Si, per servir memoria
de l'amor de la mar que en sab tothom,
un mariner posa a un vaixell mon nom,
no vull altre repòs ni cap més gloria.

J. M. LÓPEZ-PICÓ

EN RAMÓN RAMÓN I VIDALES

Ha mort fa pocs dies el celebrat saineter Ramón Ramón i Vidales, autor d'aquelles peces que tan han delectat al públic de Catalunya i algunes de les quals formen part del repertori corrent de les companyies catalanes.

Havia nat a Vendrell el 19 de Gener de 1858. Ses aficions literaries el menaren a escriure quadrets en prosa, imitant els del seu mestre Emili Vilanova, al qual admirava profundament. Després trelladà al teatre varis d'aquests quadrets, convertint-los en sainets de costums populars.

Ressurtia en Ramón Ramón en l'observació de tipus i costums vilatans i en la gràcia amb què sabia combinar els arguments, sempre senzills i naturals. A vegades hi surt també la nota sentimental.

D'entre ses obres teatrals, la millor és indubtablement el sàinet «*A càl Notari, o uns capítols mairimonials des-fets*», que assolí un gran èxit i que avui encara és escoltat amb fruïció pel públic. Escrigué també la novel·la «*Vaca de llet*», que li publicà la Biblioteca Popular de «L'Avenç» i deixa mantes obres inèdites.

Reposi en pau el bon català i amador de les lletres.

PARAULES A L'ESPOSA

Vàrem sentir un anhel...

O la dolça enamorada,
la que frena, esbogerrada,
— amb el cap en el meu pit —
la cabellera ondulada!
Avui em s'ó vist colpit
per ta cèlica mirada
que en mi es posa fit a fit
i encén ma faç esblaimada
per l'angoixa i el neguit.
Avui he restat ferit
per ta ardorosa besada
que ha sigut com flamarada
que mos llavis ha enrogit.
Jo he sentit la foguerada
del teu mot tan repetit,
alta estrofa que jo he oït
com una dolça cantada
voleiant per l'infinit.
T'he vist pàl·lida, anguniada,
com l'estrella en el zenit
que resta trista, enyorada
de l'estel qui s'ha esvair
just el jorn s'ha ensenyorit
de la terra endormiscada.

I, plorant, t'has decandit
en ma sina arracerada.

Jo he collit el teu dolor
com si fos sagrada cosa.
He guaitat la serenor
de ta faç, poncella en flor,
devenir com una rosa
que ha perduda la rosor.

He sentit, la dolça esposa,
el traït dintre el teu cor
quan m'has dit, mig vergonyosa,
que fruitava el nostre amor...
I ta carn, dòna amorosa,
sobmergir-se en tremolor,
i tornà en ta cara hermosa
altra volta la rojor.

O la dolça enamorada,
fos eterna aquesta nit
en què a mi vé melmelada
la paraula que m'has dit;
en què, amor, nova brotada
has fet que hagi pressentit!
Serà llarg el meu neguit
per a veure la brotada...
Posa el cap en el meu pit
i no deixi ta besada
d'embaumar-me l'esperit.

O l'esposa enamorada!
com el blau del infinit
sia dolça la mirada
de l'infant que ja has sentit.
Que jo puga, ben amada,
sadollar-me dia i nit
en la fresca i regalada
dèu que brolli de l'esprit
dels amors que hauràn colpit
la meua ànima emboirada...

O la dolça i benhaurada
qui has fet dia de la nit!

J. DURÓ I GILI

ELS POBLES

Bagur, la vila blanca i alta

El camí vell

Serven un encant deliciosament trist els camins que romanen moixos, en pau i quietut, oblidats dels homes, deixats de la mà de Déu... Dels que jo he seguit, principalment aquest qui mena a Bagur.

Troços serva—quan la terra hi és sobrera—on hi creix l'herba tan poixanta—escardots blaus i romagueres i ortigues—que amb prou feines s'hi marquen les ratlles fortes de les roderes fondes; aquí, les pluges han obert esborancs, esberlat els marges i descarnat la gresa de les roques, que ara floreixen aspres i tenen regalims rojos, com de sang; allà s'esllavissa el terraplè i s'esclobeia com una magrana i les etzevares voreres amb les arrels a l'aire són seques i arrugades; més avall, un corriol de formigues passa damunt el rocam masegat per recalcares i atascaments d'ahir; llavors, en el cop de coll, el fuel·l cruixia i les ferradures treien puntes de foc i un crit de vida feia el miracle... Quan el caminó llisca ran de la fondalada d'ombra humida o del sot qui traspua boira llefiscosa, el fang negrenc no s'hi aixuga mai; après, a la pujada, dels pinyons que cridant esbojerradament hi llençaren les garces de cua llarga, n'han eixit pins joves; i al cim del coll, el sol és tan nèt i esbandit,—la tramuntana hi passa amb la furia d'un bruixot de quimera—que apar empedrat amb ciclopies lloses. Els recs a tota arreu són bruts. A l'altra banda, a redorç, la vessant és un sorral, on hi creixen, migrades, unes figures grogues, unes vinyes corcades... I açò, és infinitament desolat...

Deixant el plà, el camí serpenteja entre pinedes, brucs florits, ginestars i argelagues—ço, a tort i a dret—, costes amunt sempre. Solament, de tant en tant, al lluny, la taca grisa d'uns ceps de mala mort, o un erm de terra roja, o les llapissades cròniques i enèrgiques dels carolins altíssims d'una torrentera, o una casota miserable i baixa que apar mig engolida per la terra. Vorejant els alts s'obira a llevant i a mig-jorn la línia austera del penyassagat de la Costa Brava, magestuosa i plena de fortitut, en semicercle entre San Sebastià gloriós i Puigsonric imponent, i el mar, el nostre mar de llum que s'endinsa suau per la dentellada que fan Aigua-Blava i Fornells; a ponent, fins a les blavors negrenques de la serra s'extén la plana immensa, multicolor, amb ondulacions plenes de gracia, serenament plaenta, amable...

El passat del camí

La xemaneia esquerdada de l'hostal ample ja no fumeja; ni a la portalada hi branda la branca de pi; ni la flama alterosa de la llar, dança aquell ritme de misteri i de gloria. Aquell escorn tan llis i planer que convidava tan sovint a romandre-hi ajegut, contemplant els cairats afumats de la cuina, va esdevingent pols grinyolant amb tristesa; les terenyines s'enxargen per tot; el calsobre cau de les parets humides; les obertures són corcades; el rebost fa sentor de rescluit; al graner hi plou, i al celler frescal, les botes posseeixen molsa verda. Ja no farà més el truc

l'hostaler gras, ni escarafalls la mestressa alçant terriblement els braços nusos, ni xiscles la moça desvergonyida entre les grapes tremoloses de luxuria d'un faune repugnant...

Per aquests encontorns ja no hi transiten aquells carrioters sapats que reneguen sempre i continuament alcen la boteiola del xarel·lo i no donen repòs a la vara feixuga; ni s'ou el soroll monoton i apagat dels carros carregats a seny, que avancen lents, balancejant-se, ni el cascabelleig marejador de la desballestada farrana de l'ordinari, que passa rabenta a les baixades, botent entre el pedruscall; ni el cant cínic i trist—apar que la tonada s'arrocega com una serp ubriaga de sol—dels vianants de totes les rutes: l'adobacossis, l'esmolet, l'home de l'ós i de la mona.

Ara, solament, l'esquella d'un ramat llunyà, o els cops secs de la destrial d'un llenyataire, o la fressa d'un gaig que passa brunzent, o el lladruc d'un goç, o les paraules—que l'eco fa críts—de les dones que fan el feix de llenya.

Per'xò, tenen un encant deliciosament trist aquests camins que romanen abandonats dels homes i deixats de la mà de Déu. És la remembrança d'aquella vida excessivament mascler, el record que s'esfuma llunyà d'hores plenes i fortes, que es destaca intens i ens fa viure per contrast la tranquil·litat aclapadora d'ara, la pau i quietut solemniais que hi regnen tothora.

Bagur

Una nuvolada grassa i alba cerneix ara el castell i la vila: una d'aquelles nuvolades que munten carronyes, lentament i mandrosa, i els caires de les quals es mouen i caragolen amb voluptuositat goluta. El vent, après—un ventet fresc que passa per la nostra cara amb llisors de carícia—l'empeny brutalment, i poruga es desfà, destriant-se, i els núvols corren folls, com pollets esparonats. Després, encara, el cel ben esbandit és immensament blau.

El sol, que a la tarde hi cau de bat a bat, reverbera en els emblanquinats murs i té irisacions d'Arc de Sant Martí en els vidres dels finestrals, i una aureola blavenca, talment la que envolcalla la flama, corona el caseriu, semblant tot un caliu intens de llum blanca. I els ulls, al mirar-ho, s'assequen i n'hauen fatiga.

Els carrers són estrets, irregulars, tortuosos. Són empedrats amb rotllons que carriqueixen a l'ésser trepitjats. Per les escletxes dels murs altíssims hi creix l'herbei i s'hi escolen rastres de regalims frescals. Sota les cornises hi xisclen bojes les orenetes. Hi fa ombra paradisiaca i un silenci de pau hi plana, solament deixondit de tard en tard per les campanades solemnes, pausades, llargues i tristes que canten les hores, o pels cops alegres d'un mai que salta damunt l'enclusa, o per la cançó de l'antigor d'una noia que juga amb boixets al lllindar d'una porta.

Aquests carrers giravolten arbitraris, s'encreuen capriciosament, sense ordre ni concert; quan menys un ho pensa, tomben secament o moren a la paret groixuda d'un hort o a fora vila. I hom resta força desorientat enfront del mar o de la plana, aixís, tan de cop i volta, i una mica inquiet davant aqueixa anarquia tan simpàtica dels carrers de Bagur.

Les casotes—amples, quadrades, grandioses—tenen portalades macisses, amb claus rovellats i fo-

rellats coberts de salanc, que deixen entreveure vagament una entrada de sostre de volta, enllosada i blanquíssima de calç, i un corredor en penumbra. Les finestres, petites i reixades; i els balcons, assimètrics, petits i dalarits. Als horts, arracerats, hi creixen verdíssims els tarongers. Aqueixes cases evoquen un ambient de record: velluts i alfombres ratades i de colors esvaïts; retrats grocs; calaixeres panxudes, de peus caragolats, guardadores d'herbes bones—farigola, romaní, maria-lluïsa—; llençols de drap de casa i cintes que feren mal als ulls; l'escaparata que tanca les roses de drap i l'imatge de la Verge, ingenuament fosca, i les aigües miraculoses; els rosaris de grans com nous, penjats a la paret; els quadres de santetat—èxtasis, oracions, tribulacions—i un il·lit ample amb columnes tornejades que tenen al cim un cap d'angelet de galtes fofes.

A Bagur hi ha una plaça. Una plaça geomètricament indefinible. Hi ha una font aquí. I una corrúa de dones amb cantis d'aram o de terra roja, cuita, que van a cercar aigua. L'Església—una railla de la plaça—té un pedriç on s'hi acollen els diumenges rodones d'homes: tapers, terrataires, gent de mar;—aquests empordanesos rojos de cara, petitets i forçuts, francs, que parlant salen.—Gesticulen, criden, parlen... Al cap d'avall, explica un fet—que sempre és el mateix—un home vell que porta roba blava—calçons amples, fricot curt, boina redona...—.

—Era quan les fragates del rei de les Espanyes anaven a El Callao...

Després, la colla es dispersa i la plaça resta freda i trista.

Recons assolaiats

Les cases d'aquest carrer, totes de planta baixa, són les més blanques de la vila: calç fins a les acesres i al sostre. Es assolaiat tot el sant dia, això: segueix la ruta del sol.

Les gallines i els pardals picotejen al bell mig. Les criatures es revolquen jugant. Sempre hi ha comares que xerrotejen. Una mare bruna, alta, esbelta, dóna el pit al seu fill, cantant, ensemps que un noieta d'ulls grans i ingenus s'arrapa a les seves faldilles. Allà, una vella fila. Més enllà, una rodona negra: unes velles que fan la brisca. Totes són seques, fan mala cara i miren de cúa d'ull.

Els ocells piulen alegres als horts. Apar que les campanades arriben aquí menys pausades i iristes, més joganeres. Del mar i de les penyes en venen sentors fortes de roques i de pins; dels tarongers, suaus olors de fruites, com carícies.

El sol, tocant les pinjorelles virolades de roba que s'aixuga, i el blau de la calç, i els vidres de les finestres, i els taulats grisos i l'indumentaria d'homes i dones; tocant-ho tot, s'ubriaga de colors.

El curriol que volta el castell.- Es fa nit

Agafem aquest carrer: és el més empinat, el més tortuós, el més estret. Seguim-lo. Fa com tofs: giravolta, es torç, s'aixampla aquí, s'esmuny estreïssim allà, entre murs altíssims... Impensadament es reblincona i mor al peu d'una paret que dóna al cingle i que fa de límit a un ample mirador. D'aquí sorgeix el curriol que volta el castell—el que fou castell,

millor dit, ja que allò no és més que un munt informe de pedres—.

D'aquí el cel, la terra i el mar se'ns apareixen en tota la llur grandesa solemnia. I ho mirem tot devotament.

El sol que minva, escolant-se per un núvol gris, dóna una pinzellada d'or a Santa Caterina. Cap de Creus, s'esfuma al lluny del lluny. Damunt la plana, una llenca de boira rosada camina lentament. El mar, en les ombres, esdevé intensament blau, fosc. Amb el vent de la terra, passa com una daina un bergantí de blanques veles.

Del pla en munta un baf de terra humida i fecunda. Els raigs del sol morent, al reflectir-se en les aigües manses del Ter i en les maresmes, els dóna tons de sang. Una aureola nacarada envolcalla les ratlles altíssimes dels arbres que ombreen els marges del riu. S'encenen d'or vell els alts de les muntanyes de Ponent: sembla que cremin amb intensísim caliu interior.

El sol ja és post. Santa Caterina té ara una color esmortuïda, pàl·lida. Les formes de les coses es dilueixen en l'aire dens, pesant, de boira. El mar, les cales lluminoses—Sa Riera, Sa Tuna, Aiguafreda—, els roquicers que llepa el mar, els pins de les vessants, tot es confón en una massa negra.

S'alça un ventet fresc que arriba a nosaltres com el pas d'una fruita verda per la pell. Bagur, les muntanyes, el castell, els núvols, els arbres, les coses, —ombres més denses dins l'ombra—semblen sinistres aus d'ensomni que branden les ales per a començar a volar.

Uns estels altíssims, com clauets de foc, dancen vagament...

Es nit. Baixem. Les escaleixes de qualche finestró romanen il·luminades amb llum roja, feble. Pels carrers passen, fregant els murs, negroids com brui-xots...

JOSEP PLÀ

L'odorant present

A F. F.

Gentil present me fereu d'unes pomes daurades de les postes de tardor que porten a la faç un deix d'aromes com de l'horta un alè acaroador.

No seré impiadós que un jorn hi clavi mes dents d'assaborir-les cobejants; sols hi posava, reverent, mon llavi per gracia de venir de vostres mans.

Es car present, i dins la roba blanca les he posat, que aquesta és ma costum: quan obriré la caixa que les tanca s'expandirà una onada de perfum.

Aquella roba d'elles perfumada embaumarà ma carn, i gaudiré la voluptat d'aquesta odor amada que junta i dintre mi la sentiré.

Quan elles no hi seràn, l'odor ja fosa viurà tancada dintre de mon pit; la gentilesa del present, graciosa, és un perfum que mai serà esvaït.

CARLES MAGRIÑÀ

BREVIARI

Passen els reis....

*J*dorm l'infant ben arraulit, car el fret és massa viu, i del blanc embolcall n'ix tan sols un caparró que amb els ulls clucs somriu com un àngel. Té el cabell amb rulls d'or, i les galtones rosades i encès carmí en la boca mig badada. I somnia. Ja veu el sabre, aquell sabre llam-pant que té trinc de ferro com els sabres dels homes, i veu l'escopeta de dos canons, i la flamant bandera i ei casc lluent, i el timbal, i la trompeta, i tot allò que fa soroll i que sembla de debò... I ho agafa, i ho prova, i fa guerra, i corre, i riu, i plora, i es desvetlla i encara és fosc.

Els reis vindran més tard, i al dur-li tot aquell jòc d'eines patriòtiques en miniatura, no saben el mal que ll faràn; injectaràn a l'infantó ignocent el microbi de la més gran follia humana.

Reis d'Orient que sou l'anhel de la nostra mainada: ans d'entrar a ciutat atureu-vos en la ruta, i amb totes aquelles joguines que d'aprop o de lluny representin eines de l'odi, eines fraticides, eines malestrugues, en feu la gran pila, i enceneu ample foguera. Que no arribin als infants ni que mai en vegin rastre.

I vindran a ajudar-vos fins aquells pobres homes que en terres llunyanes fa temps que juguen a matar-se...

D'ARMAND

OPINIONS

El desamor a les monografies

Malgrat ésser les monografies els puntals i fornament amb què s'empara l'història crítica com amplit per esbrinar fets prèterits, és una veritat gran com un temple que el genre és força poc conresat en nostra terra.

Prou capim que els ensenyaments fecundes d'una acurada monografia són notes profitoses per a muntar els bastiments de la vera història; però, com que es necessita una bona preparació intel·lectual i un si és no és sacerdocí per a emprendre's l'amoïnosa tasca d'escorcollar llibres vetustes, papers polsosos i fer la recerca de dades que ací i allà es troben esbarriades, es poden comptar amb els dits els que amb vera fretura s'han carregat a coll-i-bè feina tan feixuga.

Anys endarrera en Reig i Vilardell ens va donar a conèixer unes monografies de Catalunya—incompletes i a la faigó de guies—que no han fet deixebles. Veritablement el treball d'en Reig i Vilardell era, més que tot, un precursor assaig que no ha donat gaires fruits. I és que pel treball de què us parlo, el que vulgui fer-lo, ha d'ésser un enamorat de l'antigor, un esperit subtil i mancat de tot apassionament per a saber destriar ço que és historic de ço que és

fruit de fantasiosa llegenda. I aquest mitjà per a judiciar les coses no el pot assolir sinó un iniciat amb vera vocació de conèixer el purament real entre la fullaraca i l'esperit partidista del temps que s'estudia.

Nogensmenys el públic no sab gaudir l'esforç del treball realitzat per l'aficionat a aqueste mena de feines. I per ço aquets llibres no es venen. Els manca ambient propici. Fins els veïns del lloc on tracta la monografia, assaboreixen amb més plaer que aqueixa, una vulgar guia empedrada de cites trivials i sense utilitat històrica. Amb prou feines si hi ha mitja dotzena que arribin a fullejar una monografia que valgui la pena. I ço també pot ajudar al retraïment d'empendre's aquests treballs que no han de dur cap profit pecuniari als seus autors.

Un amic meu que té mantes monografies escrites, en temença d'un fracàs de llibreria prenent-ho per compte seu, ha trobat el mitjà de veure publicats els seus estudis monogràfics sense grans dispendis, insertant-los primer en un setmanari de fóra—que per cert, si peca d'alguna cosa aqueix periòdic, no serà per massa literari—i així, aprofitant la composició, només li costa l'import del preu del paper.

Ja està dit tot!

MIQUEL SITJES I COMAS

Roselloneses

Anyoré

Ara te'n iràs, cor meu,
te'n iràs ben lluny belleu,
sens pensar amb lo que deixes
i, passat l'últim adeu,
semblarà que no coneixes
l'ull que antes mirava al teu.

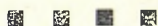
Amb tu fugirà ma amiga,
com del capset que l'abriga
s'esgrana el blat indi d'or,
l'alegria de mon cor...
l'alegria se'n deslliga
i s'arrela la tristor!

D'ella mon ànima és plena...
Mon cor no te més que pena
per aconsolar sa sòrt;
solet lo desconsol mena
lo dòl de son trist record,
i l'anyoré l'encadena.

Ja sé que un dia vindrà
i tot se desenyarà...
i lo desenllaç que cries,
i les dolors que mourà....
Amb ell tot se morirà,
serà el darrer dels meus dies.

Mes, nina, fins allavors,
com sul boès sec dels rams morts
viu la fulla esgrogueïda,
sul branc d'una edat marcida
viuràn mes tristes amors,
per no finir que amb ma vida!

CARLES GRANDÓ

Parlem de Música

Casals. Veus aquí un nom qui «sona bé a l'orella», no precisament perquè sigui agradós a aquesta, pel nom en si, que fins entre nosaltres és vulgar, sinó perquè ell ens diu quelcom més endins: no és això degut a la repetició sistemàtica de l'anunci ni perquè ens evoqui mèrits guanyats per altri, ni ha assolit notorietat junt amb proeses temeraries que atrauen intranquil·lament; tampoc no és un nom llampant que s'hagi de llegir abans de pronunciar-lo... És un nom clar i definit, com la personalitat a què correspon: és representació d'una personalitat descolladora: és el nom d'un *artista*, d'un *home* qui bellament canta, parla i diu amb un violoncel. En Casals, el concertista més artista, qui ens emociona deliciosament perquè és

més açò darrer que no un *virtuós* que fa a rierades les notes; és la seva manera de fer-les les notes, com ell les fa viure per un sò boniquíssim i al donà'ls-hi vida ço que elles expressen que al comunicà'ns-ho ens emociona, perquè, no entenem per artista tothom qui executa, escriu, pinta, edifica o esculpeix—ique petit seria aleshores el símbol d'aquesta paraula!—sinó aquell que pot arribar a emocionar-nos, fer-nos-la sentir a l'expressar-la una bellesa perquè ell de primer ja l'ha sentida; i en Casals això ho fa de manera tan equilibrada, resultat de forces seves poderoses, que si el seu nom ens recorda emocions gratíssimes, moments deliciosos com tots els viscuts impressionats per una bellesa, és juntant-se amb el record de l'*home* que pot fer-ho tan alterosament.

I tan rapidament com ha passat aquest *home* entre nosaltres! ¡quina llàstima! tan com convindria que entre nosaltres, els seus, hi fés llargues estades que, certament, serien profitoses.

Es fàcil notar l'espantosa uniformitat de mitjanía que aclapara a bona part de nostre jovent qui dedica llurs forces al conreu de la Música; una manca d'idealitat i per tant d'amor, fa que creixin estoicament i tranquillois sense preocupacions artístiques. Notareu un altre escalf entre el jovent pintor, esculptor i poeta que no existeix entre l'element músic; els primers tenen idees de les seves tendències, que'ls fan discutir, lluitar, forjar-se a sí mateixos; entre els músics sols es malparla, se *critica* la part externa, l'habilitat, mai la part intrínseca de l'artista, la personalitat; si fulano «ho fa bé» o si millor que l'altre fulano, aquí és tot.

Potser una de les causes és l'isolament artístic en que viuen; anant sols, s'han perdut per equivocats viaranyis i prosseguint per camins curts i sense sortida, no veient més enllà del reduït espai que el tanca, tampoc no tenen dalit de traspasar-lo, no senten fretura d'assolir un punt alt que els elevi i aixequi; un ideal qui forma als homes i crea totes les coses.

Sortint de les mans del mestre, qui, ademés, sols li ensenya l'ofici, no relacionant-se artísticament, el músic no aixampla els seus coneixements intel·lectuals i aquesta falta de fonts coneixedores li crea un individualisme fanàtic que li fa creure's ésser una *eminència* i partint d'ell, comparant, reventa a tothom qui no ho fa com ell o millor dit: com ell voldria. Sa feina, sa tasca, ço que li ensenya el mestre, es redueix a un problema d'habilitat, de traça i tot lo més s'esforça en assolir a meravella aquesta; sols es cuida de l'exactitud d'execució, que aixís resulta morta, freda, buida..... i no arriba a comprendre la seva missió que és l'expressió d'una obra musical passant pel personalisme d'un artista interpretador. La majoria de nostres músics toquen molt bé però interpreten molt malament: tradueixen al peu de la lletra; fan la feina d'un manobre, no la d'un home que sent i pensa. Aquesta manca de formació de vertaders músics (homes artistes músics) dona lloc a desequilibris artístics, puix veureu que la interpretació d'uns és deguda a un personalisme esquifit, ofegat per una tècnica mal dirigida: confonent com a finalitat ço que serveix com a mitjà, i en altres el deixar-se portar per l'instint o sentimentalisme, els fa caure en un romanticisme deplorable.

¡Veieu nostre jovent sota l'imperi de voluntats solament atades per l'instint o pel virtuosisme! a més que la escassetat de coneixements, l'ignorància, els infla d'un orgull fatalíssim d'on raien llasimosos conseqüències.

Entre nostre jovent abunden els xicots aprofitats però no *apunten* personalitats que és com deuria succeir en la seva edat; cal formar músics raonables, que facin quelcom més que notes, que sàpiguen perquè les fan i com s'han de fer. No creant, o decapitant un personalisme, no arribaran mai a traspasar la mitjanía.

MODEST ROCA

LLIBRES

Poemes i Llegendes, de
Ramón Ribera Llovet.
Impremta Joan Sallent.
Sabadell MCMXVI.

Jo en diria Cançons i Llegendes d'aquests llibre d'en Ribera Llovet, perquè res més que cançons són les poesies que conté fora de les llegendes on l'autor hi aboca una subtilitat molt refinada, a l'ensemps que tenen un caient popular molt remarcable.

Ço que més ens ha plagut es la simplicitat en la forma, molt adequada al fons d'aquestes cançons on no hi batega certament una emoció intensa.

Trobem però, sovint, moments de poesia, i ens plau senyalar un entonació correcta.

Quant a l'intent de deseixir-se de la poesia vuitcentista, mai no hem cregut en l'absoluta eficàcia d'un lèxic nou, depurat i clàssic—si bé encara n'està lluny l'autor—quan no és sincera plasmació de l'esperit de l'artista, únic que impera i revela la força creadora del poeta.

RAMÓN DE CURELL

Petites Odes del Convent,
de Faust Casals i Bové. Buenos Aires, 1916.

En Faust Casals i Bové acaba de publicar en un bell llibre una sèrie de poesies amb les quals assolí el Viola d'Or i Argent en els Jocs Florals organitzats pel Casal Català de Buenos Aires.

Entre aquestes odes no hi trobem pas un gran temperament poètic, però les coses senzilles de què parla les diu amb tanta gràcia i pulcritut, que ens fan l'efecte d'unes joguines trovadoresques, a la qual cosa hi ajuden l'ambient místic que s'hi respira i les magnífiques decoracions d'en Vila que ornent el llibre.

Aquestes poesies podem dir que són com un petit poemeta on l'autor parla serenament i amb un tò malenconiós de la vida conventual, de les enyorances d'allà dins, però sense deixar mai les qualitats suaves assenyalades, que són interpretades meravellosament pel decorador.

La presentació pulquèrrima del llibre, junt a la traça de les poesies, i a la modestia de l'autor, fan simpàtica l'obra i ens donen dret a esperar d'ell quelcom més.

J. CAPDEVILA ROVIRA

Tasques Socials. Recull d'articles, notes rurals i conferències per Dolors Monserdà de Macià, amb un pròleg del Pare Ignasi Casanovas. S. J.

L'esperit de la dona forta, de la qual tan ferventment se'n mostra Na Dolors Monserdà de Macià, és el mateix que certament alena en les pàgines del seu llibre *Tasques Socials*. Un aplec d'iniciatives, un recull de pensaments, una garba de consells, tots ells rublerts de sà criteri i exhalant la forta sentor de la veritat obrint-se pas, és el que primer hi palpareu i cativarà vostra pensa.

Reuniu-hi ara, a això, la suau dolcesa dels sentiments que garlanden l'obra, vessant de caritat, d'amor al proïsme, junyint-se voluntàriament al germà caigut o víctima de la moderna societat, per a redimir-lo; recullint cada batec de la malalta vida social, per prodigar-li ses cures, i se us apareixerà la personalitat de l'autora en un dels espectes més alts, com apòstol, com a social educadora extenguent sos oficis de mare a tot un poble per a segellar-lo amb l'empremta de son amor i patriotisme.

Oh! com tota realitat més o menys dolguda, desgarrida, esdevé sana, rica, a l'escalf dels saludables consells de l'insigne escriptora; ella d'una manera senzilla sab agermanar les necessitats més o menys egoïstes de l'actual progrés, amb els deures més primitius d'humanitat i germanor; sab col·locar cada cosa en son lloc, retorna a cada una sa pròpia fisonomia, una fisonomia humana, fixa, cristiana; un resguard parió amb aquella pau *asserenadora* que ella trobava en les nostres terres rurals i que tan llunyana romàn «*dels esperits paorososment inquietes dels nostres dies*». Na Dolors Monserdà de Macià, que altres vegades ens havia delectat amb la branca florida de ses novel·les ens n'ha ofert ara una altra, però granada de fruit bò, saborós, saludable a tot cor de Catalunya.

JOSEP M. MILLÀS

CRÓNICA

Lectures sel·lectes.

Tingueren lloc, en dissabte, tres de les anunciades, en l'Agrupació Escolar Tradicionalista; manca encara la quarta, que pertoca a Joaquim Ruyra, poeta i a un temps aquarelista ferm en la noble exposició de la prosa.

En aquests actes hi forem convidats els que fem OFRENA. En l'intimitat d'una sala amable i recollida es llegiren les belles composicions; fou la primera vetllada dedicada a assabentar-nos en les boniqueses d'un llibre que prepara nostre bon amic En Josep Granger, l'exquisit poeta mariner; «*Una vela que passa*», (aquest es el títol del llibre), és una bona continuació de la ruta dilecta i saborosa que s'ha emprès en Granger; és una continuació ascendent, plena de líriques profunditats.

En la segona vetllada es llegiren fragments de la traducció que ha fet de «*Mireio*» Na Maria Antonia Salvà; en l'impossibilitat d'esser-hi, per trovar-se a Mallorca la poetessa traductora, i ja havent ella donat una molt bella mostra de racança en no assistir-hi, amb una literaria lletra, que fou llegida abans de l'acte, s'encarregà de la seva lectura el nebot de Na Maria Antonia, el jove Pere Salvà. Gustàrem tots els que hi érem l'acurament de la traducció, la gran adaptació de la Salvà als motllos característics de Mistral i el remarcad ruralisme i claretat de les estrofes; és una traducció perfeta, d'un efecte immediat en alguns fragments (com el cant de Magalí, que és bell i cadenciós). En altres pren ja un tò més profund; però tota la traducció en resum és d'una musicalitat corpenedora.

En la tercera vetllada, Mossèn Llorenç Riber llegí algunes poesies d'«*Inter Lilia*», nou llibre que prepara. Els nostres llegidors ja en coneixeran algun fragment dels que ha publicat a «*El Correo Catalán*» «*La Revista*», OFRENA i alguna altre publicació; tots ells tenen aquella claretat que sembla animar la verboricitat de Mossèn Llorenç Riber; tots ells posseeixen la imatge diàfana dels poetes de les illes d'or; entre la variada cosa que llegí hi ha també una traducció de Mistral que demostra l'esperit de comprenetració amb els poetes que tracta, de l'exími traductor de Virgili.

Tots els poetes reberen del públic, qui era sel·lecte com les mateixes lectures, els aplaudiments que es merexien.

En la vinenta vetllada, de la qual donarem compte, en Joaquim Reyra, com hem dit, donarà lectura a les seves «*Cançons de breçol*».

Trobem ben encertada la tasca que la avant-dita entitat s'ha emprès amb aquestes lectures; i voldríem que elles rebrotessin en molts altres centres que, similars a ells quant a cultura ja que no en política, podrien així donar un vertader exemple de civilitat cultural.

F.

Varia.

* * *

El número 2 d'OFRENA està agotat.

* * *

En Miquel de Palol, en Xavier Viura, en Eussebi Fina, en J. Fernández i Puig en B. Sabater i en Vicens Piera ens han ofert col·laboració, així com el rossellonès Juli Delpont.

* * *

Nostres lectors ens dispensaran les errades, que el seu bon sentit ja haurà esmenat, i que aparegueren en l'article de Na Maria Domènech de Canyelles i en la crònica «*Parlem de Música*».

* * *

A Reus s'ha estrenat darrerament la tragedia d'En Pous Pagès *Pares i fills*. Per les notícies que en tenim, sembla que es tracta d'una de les produccions més fermes i acabades del celebrat autor empordanès.

* * *

L'Ateneu Enciclopèdic Popular ve realitzant una tasca ben lloable donant a conèixer al poble els nostres literats. Darrerament organitzà una vetllada en honor de l'exími poeta Apeles Mestres, llegint-se les seves millors poesies.

* * *

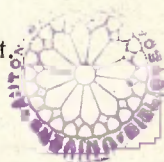
La secció de cultura de l'Ateneu Empordanès ha organitzat varies conferencies sobre diversos temes importants. El nostre company de redacció, Eussebi Isern i Dalmàu disertà sobre *Literats empordanesos*. El Dr. Pere Rumbau Basco parlà de *Costums americanes* i la senyoreta Manuela Fina de Sopera donà a conèixer un notable treball sobre *Idea de l'epopeia finlandesa KALEWALA i analogies que presenta amb la rondallística catalana*. Aquesta darrera fou llegida pel President de l'Ateneu, N'Eussebi Fina.

* * *

El dia 10 del passat més tingué lloc al «Mundial Palace» un àpet en honor de l'eminent escriptor, Santiago Boy; en l'acte, que resultà sel·lectíssim, es llegiren bellíssimes poesies i brillantíssims discursos de les notables personalitats allí congregades.

AVÍS D'ADMINISTRACIÓ

Advertim als senyors subscriptors de fòra de Barcelona que si no remeten per tot aquest mes, l'import de la suscripció anual, no rebràn cap més número d'OFRENA. Administració: Corts Catalanes, 550, 2.º, 1.ª.

MAQUINES D'ESCRITURE

DE TOTES LES MARQUES

LES MILLORS SE PODEN ADQUIRIR
AMB 40 i 50 % D'ECONOMIA

FRANCISCO ADMETLLA

PASSEIG DE GRACIA, 29
TELEFON • 2526.

Pintura Decorativa

J. BARÓ

TALLER

Carrer Diputació, n.º 119, botiga

Hules i Plumeros

Articles de Celuloide i Goma

Viuda de R. Doix

Carrer de Corribia, núm. 16

(CANTONADA TAPINERÍA)

**Estampes : Gravats
: Marcs : Miralls :**

Fill de Joànn Amigó

**Petrítxol, 10 : Sucursal al 18
: : BARCELONA : :**

**PARMIS
KIOSK**

**EMBOQUILLATS
ARTICLES PER A
FUMADORS**

TELÉFON, 3604

PORTAFERRISA, 21

ARMERIA

: VIATGE I SPORT :

Marca registrada

Legítimes politxes
SANDOWS

Únics agents per a Es-
panya dels pesos amb
ressorts energètics :

DEPOSITARIS DE LES MOLT ACREDITADES
RAQUETES ANGLESES MARCA SPALDING

Pilotes, Xarxes, Premses i tot lo referent al joc de Tennis
Escopetes de fabricació belga, marca **RENARD** registrada

DEPOSITARIS EXCLUSIUS

LAPLANA I CAPDEVILA, S. en C.

**FERNANDO, 15
: BARCELONA :**

IBERIA MUSICAL

PLANTADA, ALEGRET I ROS

CANUDA, NÚM. 15 - BARCELONA

GRAN CASA EDITORIAL I MAGATZEM DE
MÚSICA : VENDA I LLOGUER DE PIANOS

Grans depòsits de Música de tots gèneres i
edicions per a piano, cant i piano, i instru-
ments diversos: d'estudi, concert i ballable

Especialitat en música de trio, quartet,
instruments de corda i orquestra propia
per a Cines, Cafes, Teatres, etc., etc.

EDICIÓ IBERICA

Primera publicació espanyola completa de les obres mestres dels grans músics,
per a piano, cant i instruments, amb text castellà i portuguès

Acaben de publicar-se les *Romanzes sens paraules*, de Mendelssohn, i les *Sonatines*, de
Köhler (llibres 1er al 4.^{rt}), de text aquestes a l'Escola Municipal de Música. En preparació: Bach -
Liszt - Schubert - Schumann. Única casa a Barcelona que té en dipòsit obres de Cramer - Czerni -
Bach - Chopin de text en dita Escola. Editors de la major part d'obres de text en el Conservatori
del Liceu, de Barcelona, i en l'Escola Nacional de Música, de Madrid.

ARS CHORUM

Gran publicació d'obres a veus solres amb
reducció per a piano. Especialitat en mu-
sica religiosa verbal i orgànica

Obres per a piano de les modernes escoles
francesa, russa i alemanya. Gran assortit
en balls de gran moda

DEMANEU CATÀLEGS

CASA FUNDADA EN 1864

CHASSAIGNE FRÈRES

Fabricants i Magatzemistes de Pianos

Fàbrica: Valencia, 70

Telefon H. 407

Exposició i Dipòsit: Passeig de Gràcia, 38

Telefon A. 2563

PIANOS de cúa i rectes a cordes creuades.

PIANOS amb aparell graduador de pulsació i sordina per a estudi.

PIANOS AUTOPIANISTES «Chassaigne Frères», amb els darrers avenços.

ARMONILIMS «Christophe & Etienne.» — París.

Rolls Perforats Standard de les millors marques espanyoles i estrangeres.

PIANOS de lloguer marca «Chassaigne Frères».

Que's demanin catàlegs i preus

103/170